

Євченко Н.Г., канд. економ. наук, доцент

ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ»,

УДОСКОНАЛЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

З прийняттям Податкового Кодексу України суттєво змінився механізм оподаткування прибутку суб'єктів господарювання, в тому числі і банків. У зв'язку з цим актуальним є дослідження та оцінка впливу інструментів податкового регулювання, зокрема ставки податку на прибуток, на формування прибутку банку. Важливою складовою дослідження є визначення ефективності податкового регулювання через розрахунок податкового навантаження банків з податку на прибуток.

Найважливішим джерелом формування капіталу та головним показником, який узагальнює результати діяльності банку і свідчить про її ефективність є прибуток. Необхідно враховувати те, що поряд з доходами та витратами, суттєвий вплив на формування прибутку банків здійснює держава через встановлення ставки податку на прибуток, оскільки прямі податки є найбільш дієвими інструментами податкового регулювання.

В економічній міжнародній практиці пряме оподаткування банківської діяльності здійснюється на загальних засадах оподаткування діяльності корпорацій. Ключовими особливостями світової сучасної практики прямого оподаткування банків є низька питома вага податків, що сплачуються банками, у загальній сумі податкових надходжень; застосування єдиної ставки податку на прибуток для корпорацій і банків; широке застосування податкових відрахувань для створення резервних фондів, для покриття збитків; звільнення від оподаткування непрямими податками фінансових операцій.

Проте, останнім часом уряди різних країн світу більшою мірою покладаються на непрямі податки, такі як ПДВ, як джерело доходів бюджету. Такі зміни в податковій політиці пов'язані з нестабільністю

надходжень від прямих податків в кризовий період. Згідно з результатами дослідження консалтингової компанії KPMG, країни з розвинутою системою непрямих податків підвищують ставки ПДВ і податку на товари і послуги, одночасно знижуючи ставки прямих податків та розробляють заходи для розширення бази оподаткування.

Враховуючи дану тенденцію, Податковим Кодексом України передбачено поступове зниження ставки податку на прибуток з 25 % у 2010 році до 16 % з 01.01.2014 року на 2 % щороку та на 3 % у 2013 році.

З метою оцінки ефективності податкового регулювання прибутку банків через зниження ставки податку на прибуток було проведено аналіз показників податкового навантаження. Податкове навантаження дозволяє визначити питому вагу податку в обсязі фінансового результату банку. Даний показник показує яка частина грошових коштів банку відволікається на погашення його податкових зобов'язань. У зв'язку з обмеженим доступом до даних податкової звітності банків, розрахунки податкового навантаження було проведено за даними звіту про фінансові результати та приміток до річного фінансового звіту.

Світовий досвід оподаткування банків свідчить про те, що максимально допустимий рівень податкового навантаження на фінансові установи має не перевищувати 30-40 %. При перевищенні даної межі зникають стимули до здійснення банківської діяльності, ініціатива і зацікавленість у веденні банківського бізнесу.

Результати дослідження податкового навантаження на фінансові результати діяльності банків України засвідчили, що середній рівень податкового навантаження за період 2009-2012 рр. складає 30,18 %, що є допустимим рівнем оподаткування відповідно до показників міжнародної практики. Максимальне значення показника податкового навантаження було зафіксовано у 2010 році і становило 34,68 %. Найнижчий рівень податкового навантаження – 27,86 % спостерігався у 2011 році, що дозволяє зробити висновок про позитивний ефект зниження податкової ставки.